

Sygnatura akt I C 799/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 08-05-2018 r.

Sąd Rejonowy w Koninie I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Agnieszka Krzyżanowska

Protokolant: st.sekr.sąd. Katarzyna Bandowska

po rozpoznaniu w dniu 08-05-2018 r. w Koninie

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. J.

przeciwko K. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.

o stwierdzenie nieważności umowy

1. Oddała powództwo;
2. Odstępuje od obciążania powódki kosztami procesu;
3. Zasądza od Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Koninie na rzecz adw. A. K. kwotę 2.952,00 zł (dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dwa złote) brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu;
4. Nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa.

SSR Agnieszka Krzyżanowska

Sygn. akt I C 799/17

UZASADNIENIE

Z. J. pozwem z dnia 23.03.2017 r. wniosła o stwierdzenie nieważności umowy zawartej z pozwaną K.Spółką z o.o. z siedzibą w S. powołując się na błąd i podstęp M. W. reprezentującego pozwaną, który spowodował złożenie przez powódkę wadliwego oświadczenia woli. Jednocześnie powódka zażądała zasądzenia od pozwanego kosztów pomocy prawnej udzielonej jej z urzędu. W uzasadnieniu powódka podniosła, że reprezentujący pozwaną M. W. wprowadził ją w błąd co do kwoty oraz zasad udzielania pożyczki, a ona podpisała przygotowane dokumenty bez przeczytania ich treści.

Pozwana K. Spółka z o.o. z siedzibą w S. wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powódki kosztów procesu.

Sąd ustalił co następuje :

W dniu 20.01.2016 r. pomiędzy Z. J. i poręczycielem G. D. a K. spółką z o.o. została zawarta umowa pożyczki pieniężnej w kwocie 20.000 złotych. Pożyczka ta miała być spłacana w 480 miesięcznych ratach po 69,92 zł., a łączne zobowiązanie do spłaty wynosiło 33.595,03 zł. Jednocześnie zabezpieczeniem w/w umowy był solą wesel na zlecenie.

Dowód: umowa k.16-19, informacja ogólna k. 15, weksel k.11 akt sygn. akt I Nc 1478/16,

W tym samym czasie podobną umowę pożyczki zawarła z pozwaną za pośrednictwem M. W. G. D.. Poręczycielem tejże pożyczki pozostawała Z. J.. Zabezpieczeniem umowy pozostawał weksel własny z klauzulą bez protestu, wystawiony przez G. D. i poręczony przez Z. J.. Również tożsamą umowę pożyczki zawarła M. C..

Dowód: zeznania powódki k. 90v-91, świadków – M. C. k. 62-63, G. D. k. 63-65,

Zważywszy na nieterminowe spłaty rat pożyczki, pozwana z dniem 13.03.2016r. rozwiązała umowę. Pismem z dnia 14.03.2016 r. spółka K. przedstawiła weksel do zapłaty, wzywając jednocześnie powódkę oraz poręczycielkę do zapłaty kwoty 36.475,03 zł. w terminie do 18.04.2016 r. Pismo to powódka, podobnie jak poręczycielka G. D., otrzymała w dniu 15.03.2016r.

Dowód: przedstawienie weksla do zapłaty wraz z pokwitowaniem odbioru k.4-5 akt sygn. akt I Nc 1478/16,

W dniu 13.05.2016 r. do tutejszego Sądu wpłynął pozew spółki K. spółka z o.o. z siedzibą w S. o zasądzenie od Z. J. i G. D. solidarnie kwoty 36.475,03 zł. wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od w/w kosztów procesu. Jako podstawę zapłaty spółka wskazała należycie wypełniony weksel własny z klauzulą bez protestu wystawiony przez Z. J. i poręczony przez G. D.. W wyniku wszczętego w ten sposób procesu prowadzonego pod sygnaturą akt I Nc 1487/16, Sąd Rejonowy w K.wydał w dniu 19.07.2016r. nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym zobowiązujący Z. J. i G. D. do zapłaty solidarnie na rzecz spółki kwoty 36.475,03 zł. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie i kosztami procesu w kwocie 456 zł. Nakaz ten został doręczony stronom i odebrany osobiście przez powódkę w dniu 25.07.16r. oraz poręczycielkę w dniu 4.08.2016r. Od wydanego nakazu nie został wniesiony sprzeciw, co spowodowało uprawomocnienie się orzeczenia w dniu 19.08.2016 r. W dniu 12.09.2016 r. na powyższy nakaz została nadana klauzula wykonalności. Powódka po uzyskaniu nakazu zapłaty wiedziała jakiego zobowiązania dotyczy, nadal dokonywała częściowych spłat rat pożyczki, zapewniając M. W. o spłacie zobowiązania.

Dowód: zeznania powódki k. 90v-91, M. W. k. 91, świadka G. D. k. 63-65, dokumenty w aktach o sygn. akt I Nc 1478/16,

W oparciu o uzyskany powyżej tytuł wykonawczy spółka K. spółka z o.o. złożyła w dniu 24.11.2016 r. do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w K. R. S. wniosek o wszczęcie i prowadzenie egzekucji z ruchomości i nieruchomości wobec Z. J. oraz G. D. (sygn. akt Km (...)). Aktualnie postępowanie egzekucyjne pozostaje zawieszona na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w K.z dnia 27.03.2017 r. udzielającego zabezpieczenie powództwa.

Dowód: postanowienie k. 33, dokumenty w aktach Km (...),

Prawomocnym postanowieniem z dnia 12.03.2018r. wydanym w sprawie sygn. akt II Kp 25/18, Sąd Rejonowy w K.nie uwzględnił zażalenia powódki i utrzymał w mocy postanowienie Prokuratury Rejonowej w K.umarzącej dochodzenie w sprawie doprowadzenia powódki przez M. W. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd co do okoliczności zapisu umowy pożyczkowej.

Dowód: dokumenty w aktach sygn. akt II Kp 25/18

Prawomocnym wyrokiem wydanym w dniu 17.11.2017r. w sprawie sygn. akt I C 991/17 Sąd Rejonowy w K.oddalił powództwo G. D. o uznanie za bezskuteczną umowy pożyczki z dnia 4.01.2016r. poręczoną przez Z. J..

Dowód: dokumenty w aktach sygn. akt I C 991/17

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie przywołanych dowodów.

Wartość dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz w aktach I Nc 1487/16, I C 991/17, II Kp 25/18 oraz Km 1201/16 nie budziła wątpliwości Sądu i nie była kwestionowana przez strony.

Zeznania powódki Z. J. podobnie jak świadków M. C. i G. D. należało ocenić za wiarygodne jedynie w części potwierdzonej pozostałym materiałem dowodowym. W pozostałym zakresie zeznania w/w osób nie zostały poddane ocenie Sądu, albowiem nie wniosły istotnych okoliczności pomocnych do dokonania ustaleń stanu faktycznego. Również zeznania przedstawiciela pozwanej spółki M. W. podlegały ocenie w części dotyczącej działań powódki po uzyskaniu nakazu zapłaty, a następnie wszczęcia i prowadzenia postępowania egzekucyjnego. W tym zakresie zeznania należało uznać za wiarygodne.

Sąd zważył, co następuje :

Roszczenie powódki nie zasługiwało na uwzględnienie.

Należy na wstępie zauważyć, iż powódka domagała się w przedmiotowym procesie stwierdzenia nieważności umowy. Żądanie to jest w istocie żądaniem ustalenia prawa lub stosunku prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. Przepis ten stanowi, że powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. W przypadku powództwa z art. 189 k.p.c. sąd ma obowiązek badania z urzędu, czy po stronie powoda występuje interes prawny w domaganiu się ustalenia.

Reasumując, zgodnie z tym przepisem ustalenie, że umowa jest nieważna wymagało wykazania przez powódkę interesu prawnego, który dotyczący szeroko rozumianych praw oraz stosunków prawnych. Interes ten występuje wówczas, gdy istnieje niepewność tego prawa lub stosunku prawnego zarówno z przyczyn faktycznych jak i prawnych. Decydujący dla korzystania z formy powództwa o ustalenie prawa lub stosunku prawnego jest wyłącznie interes prawny powoda (orz. SN z 30.12.68r., IIICZP 103/68, OSNCP 1969, nr 5 poz. 85). Ponadto interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. jest to obiektywna (czyli rzeczywiście istniejąca), a nie tylko hipotetyczna (czyli w subiektywnym odczuciu strony) potrzeba prawna uzyskania wyroku odpowiedniej treści, występująca wówczas, gdy powstała sytuacja rzeczywistego naruszenia albo zagrożenia naruszenia określonej sfery prawnej. Interes prawny występuje wtedy, gdy sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości.

Nie można natomiast pominąć istotnej okoliczności dysponowania przez pozwaną spółkę przed wytoczeniem niniejszego powództwa tytułem wykonawczym w postaci nakazu zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym. Jednocześnie podstawą do wydania powyższego orzeczenia była umowa pożyczki, co do której powódka wniosła o stwierdzenie nieważności. Bezspornym jest także i to, że przedmiotowy tytułu wykonawczy nie został w żaden sposób podważony i na jego podstawie prowadzona jest egzekucja wobec Z. J..

Dodatkowo powódka nie wskazała na czym miałyby polegać interes prawny w stwierdzeniu nieważności umowy w sytuacji, w której nie jest kwestionowany prawomocny tytuł wykonawczy, na podstawie którego prowadzona jest egzekucja. Mając na uwadze okoliczności przytoczone w pozwie sąd uznał, że powódka zmierza do merytorycznego zbadania ważności kwestionowanej umowy, a celem pozwu jest zapobieżenie egzekwowania przez pozwanego świadczenia wynikającego ze spornej umowy.

Podkreślić należy, iż tytuł wykonawczy, którym dysponuje pozwana, obejmuje obowiązek wynikający ze stosunku prawnego i ewentualne uwzględnienie powództwa nie spowoduje automatycznie pozbawienia tego tytułu wykonalności, a zatem po stronie powódki nie istnieje interes prawny. Uwzględnienie żądania powódki nie mogłoby doprowadzić do definitywnego zakończenia sporu, skoro istnieje skuteczny tytuł wykonawczy i zapadłe rozstrzygnięcie nie spowoduje utraty wykonalności prawomocnego nakazu zapłaty. Jednocześnie w razie uwzględnienia jej powództwa, nie można by było oczekiwać bezpośredniego wpływu wyroku ustalającego nieważność umowy na przebieg toczącego się postępowania egzekucyjnego, bez zakwestionowania tytułu wykonawczego, który był podstawą jego wszczęcia. Także samo ustalenie przez tutejszy Sąd w przedmiotowym postępowaniu, że niektóre z postanowień umowy pożyczki stanowią postanowienia niedozwolone lub też że umowa została zawarta pod wpływem błędu,

nie spowoduje, że zmniejszeniu ulegnie kwota roszczenia, której w oparciu o nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym dochodzi pozwana. Co więcej uwzględnienie żądania prowadziłoby do istnienia sprzecznych ze sobą orzeczeń tj. ustalającego nieważność umowy i wydanego wcześniej nakazu zapłaty z którego wynika istnienie wierzytelności. Także i z tej przyczyny ustalenie nieważności umowy w żaden sposób nie poprawiłoby sytuacji prawnej powódki.

Wszystkie powyższe okoliczności poddają w wątpliwość istnienie u powódki interesu prawnego w stwierdzeniu nieważności umowy. Przeprowadzone szczegółowe postępowanie dowodowe, w tym zeznania świadków, nie zmieniły powyższych ustaleń. Jednocześnie bezspornym w niniejszym postępowaniu pozostawała okoliczność, iż powódka aż do wytoczenia niniejszego powództwa w żaden sposób nie kwestionowała faktu zawarcia umowy pożyczki oraz konieczności spłaty zobowiązania.

Ubocznie należy przy tym zauważyć, że powódka miała możliwość zakwestionowania zawartej z pozwaną spółką umowy jeszcze na etapie postępowania przed Sądem Rejonowym w K.w sprawie I Nc 1487/16 już po wydaniu nakazu zapłaty. Wówczas powódka mogła wnieść od niego sprzeciw skoro wymieniona w orzeczeniu kwota w sposób znaczący odbiegała od tego na co umawiała się z pozwaną. Należy podkreślić, że z mocy art. 365 § 1 k.p.c. sąd jest związany wskazanym wyżej nakazem, które zapadło we wcześniejszym postępowaniu toczącym się z udziałem stron. Oznacza to zakaz dokonywania ustaleń sprzecznych z uprzednio osądzoną kwestią.

Dodatkowo należy zauważyć, że w sytuacji gdy powstał tytuł wykonawczy potwierdzający istnienie zobowiązania i wynika z niego obowiązek spełnienia świadczenia to ujawnienie wady oświadczenia woli może być skuteczną podstawą wzruszenia prawomocnego tytułu egzekucyjnego w drodze skargi o wznowienie postępowania, oczywiście przy jednoczesnym założeniu spełnienia wszystkich wymogów skuteczności tego środka zaskarżenia.

Reasumując - konsekwencją braku interesu prawnego po stronie powodowej w myśl art. 189 k.p.c. jest oddalenie powództwa bez potrzeby badania prawdziwości twierdzeń zawartych w pozwie i zasadności powództwa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2005 r., V CK 277/05, LEX nr 602316, z dnia 30 listopada 2000 r., I CKN 903/00, LEX nr 512061, z dnia 7 kwietnia 2010 r., II PK 167/09, LEX nr 602241; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 19 maja 2010 r., I ACa 281/10, LEX nr 628191).

Mając na uwadze powyższe i działając na podstawie przytoczonych wyżej norm prawnych orzeczono jak w punkcie 1 wyroku.

W punkcie 2 sąd odstąpił od obciążania powódki kosztami procesu pozwanej, mając na uwadze treść art. 102 k.p.c. Za powyższym rozstrzygnięciem przemawiała sytuacja majątkowa i życiowa powódki. Dodatkowo powódka mogła pozostawać w błędnym przekonaniu, że przedmiotowe powództwo może zmierzać do ochrony jej praw, gdy tymczasem rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy zależało w dużej mierze od oceny prawnej sądu orzekającego.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu sąd orzekł na podstawie § 8 pkt 5 w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2016.1714).

W związku z tym, że powódka przegrała niniejszy proces, a była zwolniona od kosztów sądowych w całości, brak było podstaw aby kosztami obciążać przeciwnika procesowego. Tym samym mając na uwadze treść normy art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nieuiszczonymi kosztami obciążono Skarb Państwa (punkt 4 wyroku).

SSR Agnieszka Krzyżanowska